

Oponentský posudek

Bc. Jana Hnyková: JUDr. Emil Hácha – osudové okamžiky. Katedra teologické etiky a spirituální teologie KTF UK, 2019.

Předložená práce udiví již svým názvem: „osudové okamžiky“. Podává formou kompilace biografii československého prezidenta JUDr. Emila Háchy. V úvodu autorka formuluje výzkumnou otázku: „Jaký typ člověka, resp. politika, z morálního hlediska, by měl být zvolen či vybrán na post prezidenta?“ (str. 7 a 9) K této nesporně zajímavé otázce uvádí na následujících čtyřech stránkách, jež tvoří první kapitolu, řadu citací a parafrází, přičemž se ke slovu dostane i vládce bohů Zeus (str. 11). Kapitola však končí abruptně citací Platonovy ústavy a k tématu se autorka nikde jinde v textu nevrací. Kapitoly 2–8 popisují život a prezidentské působení Emila Háchy. V poslední kapitole dochází překvapivě ke srovnání prezidentů Háchy a Beneše.

Formální stránka

Práce svým rozsahem odpovídá požadavkům. Obsah je pěkně uspořádán, i jinak je práce po typografické a ortografické stránce velmi pečlivě zpracována, snad jediný překlep lze objevit na str. 53: „rozhodo“ místo „rozhodlo“. Nechybí seznam zkratk, ovšem pousmání vzbuzuje skutečnost, že se v něm neuvádí, jaký význam ty zkratky mají. Seznam literatury, stejně jako citace v poznámkách pod čarou neodpovídá fakultnímu úzu. Citační aparát navíc nepoužívá zkrácené citace, ale do omrzení opakuje úplný bibliografický údaj. Zcela nedostatečné jsou citace internetových zdrojů a naprosto nepřípustný je odkaz na server www.youtube.com jakožto vědecký pramen. Chybí také tečky na konci poznámek pod čarou.

Občas se vyskytují nešikovné či chybné formulace: záměna státního a správního soudu (str. 19), výraz „katolík, ale katolík tolerantní“ (str. 20); čtvrtá kapitola začíná větou „Jak již bylo naznačeno ve čtvrté kapitole“ (str. 21). Na str. 40 Heydrich vyhlásil stanné právo v protektorátě, nikoli „v říši“.

Práci lze jinak celkově po formální stránce hodnotit jako velmi uspokojivou.

Obsahová stránka

Jak bylo výše naznačeno, práce již svým názvem vzbuzuje pochybnosti z metodického hlediska. První výtka, která zároveň nabízí možné vysvětlení poněkud

laciného nadpisu práce, musí mířit k výběru použité literatury, kdy jsou seriózní monografie stavěny na roveň populárním knížkám, z nichž některé jsou na hranici bulváru, např. „Třinácté komnaty našich prezidentů“ (str. 21) nebo „Záhadné osudy slavných...“ (str. 26, 45, 46, 53).

Ponecháme-li stranou již posuzovanou první kapitolu, zbývá nám při pátrání po metodě, jíž se autorka řídila, poměrně vágní formulace z úvodu o tom, že jistě vznikne podotázka „např. zda měl prezident Emil Hácha jiné možnosti volby a proč je nezvolil, co by se stalo, kdyby jiné možnosti využil atp.“ (sic, str. 7). Původním záměrem snad bylo, jak se dočteme v anotaci, „zkoumat na základě hledisek sociální a politické etiky, jaké měl prezident Hácha možnosti volby jiných řešení“ (str. 3). Pokud lze tuto větu brát jako zadání práce, pak je nutno se všemi z toho plynoucími důsledky konstatovat, že práce nesplňuje svůj cíl. V samém závěru se však dovídáme, že mělo jít o pokus „o morální zhodnocení politického působení JUDr. Emila Háchy“ (str. 62). Autorka chtěla zřejmě vyvolat dojem, že Emil Hácha v dramatické situaci, do které byl vmanipulován, obstál se ctí, a že by tedy „měl být rehabilitován“ (str. 62). To je jistě legitimní a hájitelné, ale práce k tomu bohužel vůbec ničím nepřispívá. Zdůvodňovat požadavek rehabilitace srovnáním s jinou spíše kontroverzní postavou (Edvard Beneš a mnichovský diktát) není argument (str. 62–63).

Dalším zcela klíčovým nedostatkem je úplná absence slíbených „hledisek sociální a politické etiky“. Samotné Háchovo rozhodování 15. 3. 1939 je pouze líčeno poskládanými citacemi, jakákoli aplikace etických pravidel, natož nějaká rozsáhlejší etická analýza zcela chybí. Nějaký výčet alternativ, které se Háchovi oné noci nabízely, lze sice objevit na str. 59, ale jsou to jen útržky převzaté z dokumentárních pořadů z YouTube.

Zásadní chyba zřejmě nastala již při formulaci tématu (dle anotace str. 3), které překračuje samotný obor teologické etiky, tím spíše samotný formát diplomové práce. Autorce slouží ke cti, že si to v průběhu psaní asi uvědomila a soustředila se na jakýsi pokus o rehabilitaci JUDr. Emila Háchy skrze načrtnutí jeho příznivého obrazu. Ovšem i samotné vypracování Háchovy biografie by vyžadovalo kritické hodnocení dosavadních vědeckých pramenů, nikoli jejich naivní řazení za sebou. Z plánovaného morálního hodnocení pak zbylo pouhé srovnání s Háchovým předchůdcem a nástupcem v jedné osobě, Edvardem Benešem, jehož rozhodování je ovšem jen letmo nadhozeno, byť, což je třeba vyzdvihnout, na podkladě Benešových pamětí coby primárního pramene. Beneš se nicméně v závěru práce objevuje jen jako jakýsi negativní „deus ex machina“, který završuje tragédii započatou „božským výrokem“ z úvodu práce.

Závěr

Jednoznačně je třeba trvat na odstranění citací z neseriózních publikací a na opravě odkazů na televizní dokumenty: uvést jako zdroj ČT, datum, jména autorů a přesnou stopáž, na které se práce odvolává. Dále lze doporučit zkrácení biografické části a naopak zevrubnější popis Benešova rozhodnutí, aby následně bylo možno práci koncipovat jako srovnání státnických rozhodnutí prezidentů Háchy a Beneše z hlediska etického principu menšího zla.

Definitivní klasifikace práce se bude odvíjet od průběhu obhajoby.

Dr. Ondřej Salvét

V Praze dne 5. 8. 2019